

Wijnliefde

Deel 1: Eva Raps en Urban Kaufmann

Eva Clüsserath en Philipp Wittmann, Chris en Andrea Mullineux: het zijn succesvolle wijnmakende (echt)paren. Perswijn ging op pad om eens een aantal van deze koppels te interviewen. Wat voor wijn maken zij en hoe functioneert hun samenwerking? Ons eerste stel: Eva Raps en Urban Kaufmann. Eva was zeventien jaar bedrijfsleider van de VDP, Urban was kaasmaker in Zwitserland. Samen begonnen zij Weingut Kaufmann in de Rheingau. Het eerste deel van vier duoportretten.

TEKST:

KARIN LEEUWENHOEK

FOTOGRAFIE:

KARIN LEEUWENHOEK EN
WEINGUT KAUFMANN

Gezocht: wijnhuis met vrouw. Zo maakte Urban Kaufmann in 2012 gekserend zijn wens bekend aan een wijnconsultant. Hij vond de tijd rijp om zijn droom waar te maken en zijn goedlopende kaasmakerij in Zwitserland te verwisselen voor een wijnbedrijf, bij voorkeur biologisch. Mede vanwege de taal, cultuur en wijnen als Pinot Noir en Riesling richtte hij zijn pijlen op Duitsland. Toen Eva Raps op zijn pad kwam, raakten de ontwikkelingen in een stroomversnelling...

Kaas en Riesling

Quereinsteiger noemen ze zichzelf: zij-instromers. In hun vorige leven maakten ze geen wijn. Hij maakte Appenzeller in zijn eigen kaasmakerij, zij was tot begin 2014 bedrijfsleider van de VDP (Verband Deutscher Prädikatsweingüter). Hij hield zich bezig met fermentatieprocessen, zij vertegenwoordigde 195 van Duitslands beste wijnproducenten. Nu organiseren ze in hun bedrijf in Hattenheim regelmatig kaasfondue-avonden waarbij hun eigen Riesling en Pinot Noir wordt geschonken, van *Gutsweine* tot *Grosse Gewächse*. Urban: 'Een gerijpte Riesling Spätlese bij een gerijpte Appenzeller – veel mooier kan het qua wijn-spijscombinatie niet voor mij.'

75% van hun wijngaarden is met riesling beplant. Ook deelt het stel een liefde voor Bourgondische rassen, pinot noir met stip bovenaan. En aangezien Eva uit Franken komt, tellen ze ook wat silvaner: 'Hans Lang, van wie we het wijngoed hebben overgenomen, maakte ook al een Silvaner; zeer ongebruikelijk in de Rheingau. Uiteraard wilden we die

erin houden. Het is een wijn waar we lekker mee experimenteren.'

Droom van een wijndrinker

Eva Raps volgde een opleiding tot kok en hotelvkvrouw en begon in 1997 bij de VDP. Daar werd ze bedrijfsleider, eerst zij-aan-zij met Hilke Nagel, vanaf 2001 alleen. In 2014 nam Nagel de functie weer van Eva over toen zij haar lang gekoesterde wens ging uitvoeren met haar nieuwe liefde, Urban Kaufmann. Eva: 'Ik wilde concreter resultaat van mijn werk zien en geen "allrounder" zijn, maar specialist. Dat dit in de wijn moest zijn, wist ik al heel lang. Toen Urbans adviseur mij mailde of ik ideeën voor hem had, schreef ik terug dat ik zelf ook op zoek was naar een wijnhuis én een wijnmaker. We leerden elkaar kennen en werden verliefd. Zo werden we een paar dat samen op zoek was naar een wijngoed.'

Urban had in 2009 al een aantal dagen meegelopen bij een Duits wijnhuis tijdens de oogst, het snoeien in de winter en bladverwijderen in de zomer. Hij verslond wijnliteratuur en hielp in 2012 een jaar lang in de namiddag bij Schlossgut Bachtobel, een gerenommeerde Zwitserse producent van onder andere Pinot Noir. 'Ik wilde bijleren en voelen of een wijngoed echt een alternatief voor de kaasmakerij zou kunnen zijn, of dat het alleen maar een droom was zoals veel wijndrinkers die hebben. In Zwitserland kun je echter geen wijnbedrijf kopen, want die gaan allemaal over van vader op kinderen, en dus kwam de focus bij het zoeken op Duitsland en Oostenrijk.'

Urban Kaufmann en Eva Raps in de Wisselbrunnenwijngaard © Gerd Kressl

Lastig begin

Lang verhaal kort: op Prowein 2013 hoorde Eva van Hans Lang dat hij een opvolger zocht omdat hij 65 werd. Na drie weken was de deal rond. Hans Lang zou Urban en Eva nog een tijd begeleiden, ook omdat zij zo het VDP-lidmaatschap van het bedrijf konden behouden. Urban verhuisde in november 2013 naar Hattenheim en Eva voegde zich in maart bij hem. 'Hans Lang zou ons eigenlijk langer helpen, maar binnen een jaar deden we alles al zelf. We hadden nogal een andere filosofie en wijnstijl, verschillende werkwijzen en karakters, dus het was beter dat onze wegen zich scheidden.' Ze bleven nog een tijdje de oude naam van het wijngoed naast de nieuwe gebruiken, maar met ingang van oogstjaar 2018 worden, op enkele speciale (export)bottelingen na, alle wijnen gebotteld onder het label Kaufmann.

2014 was meteen een lastig oogstjaar. 'Gelukkig beseften we dat op dat moment niet, want we hadden geen vergelijkingsmateriaal. We wilden ons bewijzen en waren enorm gemotiveerd, we voerden gewoon heel strikt onze werkwijze door: streng selecteren, zuiverheid, absoluut geen botrytis. Pas in 2015 merkten we hoe bewerkelijk dat was geweest, want toen waren alle druiven

perfect gezond.' Oogstjaar 2015 betekende de doorbraak van Weingut Kaufmann; toen werden de zuivere en intense, maar lichtvoetige wijnen ontdekt door de grote wijnrecensenten. Urban: 'We hebben ons de afgelopen vijf jaren alleen maar positief en kwalitatief ontwikkeld; *jôah*, daar ben ik echt wel een beetje trots op.'

Huilen in de wijngaard

Ze realiseren hun droom, maar ondervinden ook de harde realiteit van de grote financiële druk die op hun bedrijf ligt. Eva: 'We hebben veel geïnvesteerd en moeten nu geld gaan verdienen. Onze wijn wordt, net als veel Duitse wijn, nog steeds onder zijn waarde verkocht. Hoe geslaagd onze wijnen ook mogen zijn, een succesvolle wijn is er uiteindelijk een die voor een passende prijs verkocht is.' Urban heeft in zijn nieuwe leven vooral moeite met het feit dat je weinig kunt plannen: 'Steeds komt er weer iets tussen: het weer, een kapotte machine, de bureaucratie.'

1 augustus 2017, nota bene een Zwitserse feestdag, was een inktzwarte dag voor hem. 'Een verschrikkelijke hagelbui. Sommige percelen werden voor 80% verwoest. Juist de drie percelen in Hallgarten

waar we in 2014 Bourgondische klonen van pinot noir hadden aangeplant. Die stokken hadden in 2017 voor het eerst echt een mooie productie. De eerste dag was ik in shock. De dag erna hebben we bijna gehuild in de wijngaard, zo erg zag het eruit.'

Passie voor Pinot

De twee hebben een zwak voor Pinot Noir. Het bedrijf dat ze van Hans Lang overnamen, had al een Spätburgundertraditie, wat bijzonder is in dit gebied. Urban: 'Als je het over Pinot Noir uit de Rheingau hebt, denk je aan Assmannshausen met zijn leisteenbodem. Ik ben daar geen fan van, ik vind het daar eigenlijk te warm voor pinot. Veel Pinots hebben te weinig zuren en je komt regelmatig wat restzoet tegen, wat ik zo mogelijk nog erger vind. Ik ben ervan overtuigd dat wij hier in de Midden-Rheingau de perfecte omstandigheden voor pinot noir hebben. We hebben in 2014 en 2018 1,5 hectare nieuwe pinot noir aangeplant in Hallgarten, waar het wat koeler is en de bodem mineraler is dan in Hattenheim.' Eva: 'Omdat er in deze regio niet veel pinot noir is, vind ik het onderscheid op basis van terroir hier nog niet zo belangrijk, wel het onderscheid in

kwaliteit. Bij de Hassel Pinot Noir GG is het minder specifiek de wijngaard, de Lage, die 'm zo groot maakt, maar vooral de kwaliteit van de wijnstokken, het lage rendement, de strenge selectie en de zorgvuldige vinificatie.'

De wijnstokken in de Hattenheimer Hasselwijngaard zijn 25 jaar oud, en 2015 en 2016 leverden een indrukwekkende GG op. In 2017 was de hoeveelheid helaas erg klein. 'Het is een belangrijke wijn voor ons in de zin dat we er trots op zijn', zegt Eva. Urban: 'We willen met Pinot Noir in de hoogste liga van Duitsland meespelen.'

Onderlinge discussie

Urbans taken betreffen de wijngaard en de kelder, die van Eva het kantoor, de marketing en de verkoop. Eva: 'Iemand moet het doen hè, het kantoorwerk... Maar het liefst werk ik in de wijngaard. Urban en ik bewerken de Wisselbrunnen, onze beste riesling-wijngaard, helemaal zelf. In het weekend of 's avonds gaan we daar samen heen.' 'Over wijn hebben we eigenlijk geen discussies, behalve over natuurwijn. Eva houdt daarvan, ik ben er te traditioneel voor', aldus Urban.

Zijn werkwijze in de wijngaard is echter allesbehalve conventioneel: in 2016 begon hij met de conversie naar biodynamie. Omdat het bedrijf al sinds 2012 bio-gecertificeerd was, was de Demeter-certificatie in 2017 een feit. 'Ik merk dat de biodynamische preparaten de wijnstokken versterken en vitaler maken. De wijngaarden worden door de werkwijze in een evenwicht gebracht dat uiteindelijk positief op de druiven en de wijn uitwerkt. Ik ken opvallend veel biodynamische wijnen die zowel spanning als innerlijke rust hebben en die "stromen". Daarmee bedoel ik dat een wijn in zekere zin op water lijkt en goed voelt in je lichaam.'

Twee levens

Urban en Eva hebben geen kinderen en het nieuwe leven dat ze samen begonnen, is echt een keuze voor het heden: 'Het is een geweldige ervaring om uit de comfortzone van het goede leven dat we allebei hadden te stappen en een compleet nieuw leven te beginnen. Te doen waarvan we lang gedroomd hebben. Hoe lang we dit ook zullen doen, we kunnen nu al zeggen dat we twee levens geleefd hebben.'

Importeur
Vinetiq.

De wijnen van Kaufmann

Weingut Kaufmann, met een gemiddelde jaarlijkse productie van 140.000 flessen, produceert ongeveer vijftien verschillende wijnen, merendeels Riesling. Ze worden gekenmerkt door een bijzondere fijnheid, mineraliteit en vitaliteit. Het strakke label is net als de Zwitserse vlag rood-wit; in het design vind je een subtiele verwijzing naar de schutter Willem Tell...

Van de circa 20 hectare aan wijngaarden is grofweg de helft in eigen bezit, de rest wordt gepacht. 75% bestaat uit riesling, 15% uit spätburgunder en 10% uit weissburgunder, grauburgunder, chardonnay en silvaner. Het bedrijf was al biologisch gecertificeerd en sinds 2017 hebben Urban en Eva ook de biodynamische certificatie (Demeter). Het grootste deel van de wijngaarden bevindt zich in Hattenheim, een ander deel in Hallgarten, dat wat hoger ligt en waar de bodem steniger is, en een klein deel in Erbach en Kiedrich. In de bodems overheersen löss-leem en mergel.

Urban: 'Voor mij is riesling in Duitsland het mooiste witte druivenras. Hans Lang is al heel vroeg, toen het hier nog niet toegestaan was, begonnen met het verbouwen van witte Bourgondische rassen: pinot blanc, pinot gris en chardonnay. Dat deed hij in samenwerking met wijnbouwuniversiteit Geisenheim, als proef. Daardoor hebben we ook daarvan wijngaarden met een mooie leeftijd.'

Kaufmann produceert momenteel twee Grosse Gewächse: de Hattenheimer Wisselbrunnen Riesling GG en de Hattenheimer Hassel Pinot Noir GG. De Wisselbrunnen Riesling wordt op rvs vergist en gerijpt. Urban: 'Een Riesling GG mag voor mij geen houtaroma's hebben, want het gaat om het terroir; daarom kies ik voor staal.'

Sinds 2015 laat Urban steeds meer wijnen spontaan vergisten. De Hassel Pinot Noir gist in open kuipen en rijpt daarna in nieuwe eikenhouten vaten van 300 liter. Eva: 'Verder gebruiken we heel weinig hout. Soms gaat er een Riesling die op oud *Doppelstück* (2400 liter) is gerijpt in onze Tell-cuvée, een blend van onze topwijngaarden.'

Wat betreft de wijnstijl: 'In tegenstelling tot Hans Lang willen wij juist geen botrytis, maar perfect gezonde druiven; daardoor hebben we automatisch wat minder suiker in de most en dus minder alcohol. Je ziet in de hele regio een tendens naar minder restzoet, ook omdat door de klimaatverandering de zuren niet meer zo hoog zijn als vroeger.'

De wijngaard Hattenheimer Wisselbrunnen

PERSWIJN

HÉT WIJNMAGAZINE VOOR LIEFHEBBERS & PROFESSIONALS

Word abonnee van PERSWIJN en ontvang:

DIGITAAL
MAGAZINE

TOEGANG TOT HET
ONLINE ARCHIEF

PERSWIJN MAGAZINE
8X PER JAAR

SPECIALS &
RESTAURANTGIDS
GROOTSPRAAK

KORTING OP
PROEVERIJEN

Log in met uw abonneenummer en ontvang als welkomstgeschenk het e-book *Het ABC van wijnaroma's* van Lars Daniëls

www.perswijn.nl/abonnement